

Empowering People **Building Peace**

Strategisch Kader 2021 - 2025

PAX
www.paxforpeace.nl

“My **message** to people who have suffered the **atrocities** of **war** is to believe that **things** can be **different**. Understanding that **peace** is **possible** is ultimately about **standing up** for your own human **rights**”

NADIA MURAD, JEZIDI - ACTIVISTE NOBELPRIJS VOOR DE VREDE 2018

LEESWIJZER

In de hoofdstukken 1 en 2 gaan we in op de missie, identiteit en centrale waarden van PAX en wat we als PAX kunnen toevoegen in samenwerking met andere partijen: onze toegevoegde waarde. Deze kenmerken van PAX bepalen mede hoe we naar de wereld kijken en welke positieve en negatieve trends we zien. Hoofdstuk 3 is daaraan gewijd.

In hoofdstuk 4 geven we aan welke ambities we de komende vijf jaar met PAX op organisatieniveau willen realiseren.

In de hoofdstukken 5 t/m 9 gaan we dieper in op de inzet van PAX op programmatisch niveau. Hoofdstuk 5 geeft inzicht in onze veranderingstheorie: welke fundamentele veranderingen zijn noodzakelijk voor het realiseren van vreedzame inclusieve samenlevingen. In hoofdstuk 6 laten we zien op welke vier thema's PAX een bijdrage aan vreedzame inclusieve samenlevingen wil geven. We formuleren voor elk thema een strategische doelstelling en de voornaamste uitdagingen. In hoofdstuk 7 geven we aan in welke conflictgebieden we werkzaam zullen zijn terwijl we in hoofdstuk 8 op hoofdlijnen onze bijdrage aan een meer vreedzame inclusieve samenleving in Nederland beschrijven. En hoofdstuk 9 gaan we in op onze samenwerkingsrelaties, hoe en met wie werken we samen om onze ambities voor de organisatie en strategische doelstellingen voor onze programma's te realiseren.

De hoofdstukken 10 t/m 12 richten zich meer op de randvoorwaarden. In hoofdstuk 10 identificeren we de factoren die het succes van onze programma's bepalen en van belang zijn bij de toetsing van de kwaliteit van deze programma's. In hoofdstuk 11 schetsen we de belangrijkste organisatorische en financiële randvoorwaarden voor het realiseren van ambities en strategische doelstellingen. En in hoofdstuk 12 geven we aan hoe we de voortgang van het Strategisch Kader zullen monitoren.

FOTO VOORKANT

Een Soedanese vrouw zingt leuzen tijdens demonstratie voor democratie voor het hoofdkwartier van het leger in de Soedanese hoofdstad Khartoem op 12 april 2019.

Copyright: AFP

Inhoudsopgave

Wat staat PAX voor ogen?	6
Wie zijn we?	7
Wat is de toegevoegde waarde van PAX?	10
Wat zien we in de wereld?	11
Wat zijn onze ambities voor PAX?	14
Hoe draagt PAX bij aan vrede?	16
Wat zijn de thema's binnen onze vredesprogramma's?	19
Wat is ons geografisch bereik?	26
Wat kunnen we samen doen voor een vreedzaam inclusief Nederland?	27
Wie zijn de partners van PAX?	29
Welke factoren bepalen het succes van PAX?	32
Wat vraagt dat van onze organisatie?	34
Hoe monitoren we het Strategisch Kader?	37

Wat staat PAX voor ogen?

PAX werkt ruim 70 jaar aan vrede. We doen dat in een weerbarstige werkelijkheid. Een politieke realiteit die zich meer en meer kenmerkt door afnemende internationale samenwerking, groeiende dreiging en stelselmatige schending van normen op het gebied van oorlogsrecht en mensenrechten.

Maar met onze kijk op de wereld zien wij ook iets anders. We zien een breed gedragen verlangen naar vrede. We zien activisten die zich onttrekken aan de logica van geweld. We zien concrete mogelijkheden om vrede te versterken. Vrede is mogelijk en kan overal uitbreken.

Het opbouwen van vreedzame samenlevingen vindt plaats in een taaie politieke ordening. In een arena waarbinnen statelijke en niet-statelijke actoren met elkaar samenwerken of strijden, afhankelijk van hun belangen. Verlangens en mogelijkheden van burgers en hun gemeenschappen spelen daarbij vaak een ondergeschikte rol.

Maar overal werken burgers, dikwijls met vrouwen en jonge mensen in de voorhoede, hardnekkig aan de opbouw van vreedzame en inclusieve samenlevingen. PAX wil de stem van deze vredesactivisten versterken en hun macht binnen politieke arena's vergroten. Empowering People – Building Peace! Dat zien we als onze kernopdracht voor de komende jaren.

PAX

Utrecht, 11 juli 2019

Wie zijn we?

PAX is ontstaan uit een krachtenbundeling van Pax Christi en het Interkerkelijk Vredesberaad. Onze oorsprong ligt in het verlangen naar een vreedzaam en menswaardig bestaan in reactie op de Tweede Wereldoorlog. Geïnspireerd door de christelijke traditie en de verhalen van hoop staken onze voorgangers in een door oorlog verscheurd Europa de kloof van vijandschap over. We zijn bij PAX getekend door deze geschiedenis van Europa als vredesproject en geworteld in deze lange oecumenische traditie waarin mensen hardnekkig in vrede geloven en aan vrede werken.

PAX kan bogen op ruim 70 jaar ervaring. Ervaring die ons keer op keer bevestigt in onze visie: vrede is mogelijk! Trouw aan onze wortels maar onder nieuwe omstandigheden steken we opnieuw grenzen over, bevestigen we de waardigheid van alle mensen en werken we in solidariteit met hen aan de opbouw van vrede. We werken aan het realiseren van deze missie samen met burgers, partners en iedereen die naar vrede verlangt. Samen zetten we ons concreet in voor een breed gedeelde vredesmissie:

- ◆ Beschermen van burgers tegen oorlogsgeweld
- ◆ Beëindigen van gewapend conflict
- ◆ Bijdragen aan vreedzame en rechtvaardige samenlevingen

De vrede waaraan wij willen bijdragen is in onze visie veel meer dan de afwezigheid van oorlog en het in stand houden van stabiliteit. Vrede vereist de opbouw van een maatschappelijke ordening die gebaseerd is op rechtvaardigheid, die zich kenmerkt door vrijheid en democratie en zich laat leiden door het algemeen welzijn. Hoop op vrede is als een broze bloem die te midden van de stenen van het geweld groeit. Deze hoop manifesteert zich als een feit tegenover alle denkbare en onmiskenbare feiten. Deze hoop is, volgens een gedicht dat wordt toegeschreven aan Václav Havel “de kwaliteit van de ziel, (...) een gerichtheid van de geest, een gerichtheid van het hart, voorbij de horizon verankerd.”

We laten ons in ons vredeswerk leiden door menselijke waardigheid en solidariteit. Elk mens heeft recht op een menswaardig bestaan, ongeacht zijn overtuiging, herkomst of geaardheid. Dat recht is universeel en onaantastbaar. Het vormt de basis voor onze benadering die zich kenmerkt door gelijkwaardigheid, waarbij het essentieel en mogelijk is om vredeskrachten te bundelen en niemand achter te laten. Dat veronderstelt ook solidariteit. Mensen zijn immers met elkaar verbonden en op elkaar aangewezen.

Menselijke waardigheid en solidariteit zien we als centrale waarden binnen ons vredeswerk. Deze waarden vormen de uiterste maatstaf voor kwaliteit. Een kritische lens voor het blootleggen van onrecht en geweld. Het fundament voor de rechten van de mens.

Wat is de ziel van PAX?

PAX bestaat zolang mensen naar vrede en rechtvaardigheid verlangen en bereid zijn daar werk van te maken. We zijn de uitdrukking van dit verlangen en deze bereidheid in Nederland en zoeken verbinding met mensen in conflictgebieden in de wereld. Verlangen naar vrede, het steekt altijd weer opnieuw de kop op. PAX wil in elke situatie dit verlangen naar vrede aan het licht brengen, op dit verlangen aansluiten en het versterken. We doen dat mede vanuit onze betrokkenheid bij de rol die onze regering en haar bondgenoten spelen in conflicten in de wereld. Soms als onderdeel van de oplossing, al te vaak als onderdeel van het probleem.

PAX versterkt het verlangen naar vrede. We doen dat op basis van onze ervaring, in reactie op het heden, met het oog op de verhoopte toekomst: een wereld waarin “trouw en waarheid elkaar omhelzen, recht en vrede elkaar kussen”. Dit is de ziel van PAX, datgene dat PAX drijft. Deze ziel manifesteert zich in de praktijk van ons vredeswerk, in hoe PAX naar de wereld kijkt, hoe PAX in de wereld handelt en van de wereld leert.

Hoe kijkt PAX naar de wereld?

In onze kijk op de wereld koestert PAX een tegendraadse vooronderstelling: er zijn mogelijkheden voor vrede. Natuurlijk zijn we niet blind voor de taaie politieke werkelijkheid waarin de logica van oorlogsgeweld, onrecht en uitsluiting alles lijkt te bepalen. Maar we zien bij PAX ook een andere werkelijkheid die hoop geeft en ons gaande houdt. In elke situatie komen mogelijkheden voor vrede aan het licht. Steeds weer staan mensen op voor vrede en gerechtigheid. Wij zien in het verlangen naar vrede een transformatieve kracht die samenlevingen op het goede spoor kan zetten en uiteindelijk vrede dichterbij brengt. Er komt altijd een dag waarop dat verlangen naar recht en vrede sterker blijkt dan de angst voor repressie en geweld. Op die dag kan door het volhardend verlangen van gewone mensen een muur vallen, een dictatuur verdwijnen, de vrede uitbreken. Hiervoor zetten we ons in, in de overtuiging dat wat lokaal aan recht en vrede ontstaat ook mondiaal van belang is.

Hoe handelt PAX in de wereld?

Een visioen is alleen geloofwaardig als het zich concreet vertaalt. In ons handelen in de wereld moeten we onze visie dat vrede een mogelijkheid is daarom steeds afstemmen op onze opdracht om vrede met realistische stappen dichterbij te brengen. Vredeswerk voltrekt zich daarmee steeds in het spanningsveld tussen gedreven hoop en gedegen analyse. De wijze waarop we met deze spanning omgaan, bepaalt de betekenis van ons vredeswerk. We laten ons daarbij steeds weer inspireren door de vitale hoop die in conflictgebieden onder mensen en hun gemeenschappen leeft. Zij blazen steeds onze hoop aan, terwijl onze solidariteit wil bijdragen aan het levend houden van hun hoop. We zijn hun bondgenoten, kijken door hun ogen en laten ons leiden door hun rechten. Wat wij zo leren brengen we in verbinding met wat wij aan ontwikkelingen elders en in onze eigen samenleving zien. Op deze wijze dragen we bij aan vrede, waarnaar ook onze achterban verlangt en waaraan deze wil bijdragen.

Hoe leert PAX in de wereld?

In ons vredeswerk leren we door samenwerking met mensen en gemeenschappen die naar een vreedzame inclusieve samenleving streven, in conflictgebieden maar ook in Nederland. Deze samenwerking vloeit voort uit onze kijk op de wereld en doet een beroep op ons verbindend vermogen. Het bepaalt onze rol en plaats binnen het vredeswerk dat we willen ondersteunen en versterken en waar we zelf ook onderdeel van zijn. Het is juist deze samenwerking die onze inzichten verrijkt en onze zeggingskracht vergroot.

De ervaring leert ons verder dat mogelijkheden voor vrede zich onverwacht aandienen. Dat de inzet voor vrede presentie veronderstelt, strategisch geduld vraagt en voortbouwt op mensen die zich met elkaar en de samenleving verbinden. Het gedurig vormgeven en het op waarde schatten van deze samenwerking vraagt een eigen professionaliteit die PAX ontwikkelt en inbrengt.

Wat is de toegevoegde waarde van PAX?

PAX heeft als maatschappelijke organisatie en sociale beweging een meerwaarde. Door deze meerwaarde kunnen we met gezag en invloed in samenwerking met andere partijen aan ons ideaal werken. Dit is onze meerwaarde:

- ◆ We spreken met kennis van zaken op basis van jarenlange ervaring, presentie in conflictgebieden en samenwerking met partners. Waar nodig voeren we gedegen onderzoek uit op basis waarvan we campagne voeren en actie ondernemen.
- ◆ We versterken de kracht van vredesactivisten en daardoor hun vermogen om hun claims en grieven te articuleren en invloed uit te oefenen.
- ◆ We kunnen strategische verbindingen leggen waardoor de stem van lokale vredesactivisten en hun gemeenschappen doordringt in politieke arena's. Bij machthebbers en besluitvormers op nationale en internationale niveaus.
- ◆ We beschikken over een maatschappelijke legitimering die we ontlenen aan onze inbedding in de Nederlandse samenleving en onze verbondenheid met vredesactivisten in conflictgebieden.

We beschouwen onze meerwaarde niet als vanzelfsprekend. Onze meerwaarde moeten we steeds opnieuw waarmaken en verder versterken. Aan de vitaliteit ervan moeten we steeds werken. Kennis van zaken vergt bereidheid om te leren, ook van anderen. Verbondenheid met partners veronderstelt wederkerigheid in de samenwerking. Strategisch schakelen tussen lokale, nationale en internationale niveaus vergt aanpassingsvermogen om in te spelen op nieuwe kansen en urgente bedreigingen. Inbedding in de samenleving veronderstelt luisteren naar onze achterban.

We koesteren de spanning die er bestaat tussen een professionele organisatie en een sociale beweging. Dat betekent dat we ons als professionals steeds opnieuw moeten verhouden tot de samenleving. Als we het verlangen naar vrede willen versterken moeten we luisteren naar de achterban en naar lokale gemeenschappen in conflictgebieden en samenwerking zoeken met andere maatschappelijke organisaties. Alleen dan kan PAX naast een professionele organisatie ook onderdeel zijn van een vredesbeweging. Tegelijkertijd willen we de kracht van burgers en hun gemeenschappen op een effectieve wijze versterken met een aanpak gebaseerd op gedreven hoop, gedegen analyse en onze jarenlange ervaring in lokaal, nationaal en internationaal vredeswerk.

Wat zien we in de wereld?

Wij zien zowel positieve als negatieve trends in de wereld. De gelijktijdigheid en de tegenstrijdigheid van deze trends zijn kenmerkend voor deze tijd waarin zich fundamentele veranderingen voordoen. Zondermeer positief is dat het overgrote deel van de staten in de wereld zich houdt aan de internationale rechtsorde, conflicten vreedzaam en democratisch oplost en gerechtvaardigde belangen van burgers zo goed mogelijk behartigt. Ook is er een internationale overeenstemming over het bereiken van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen in 2030, waaronder ook de doelstelling: het bevorderen van vreedzame en inclusieve samenlevingen.

Tegelijkertijd staat de internationale ordening, die na de Tweede Wereldoorlog is opgebouwd onder druk. De internationale samenwerking is verzwakt. De bereidheid om internationaal samen te werken op gebied van vrede en veiligheid, wapenbeheersing, migratie en klimaatbeleid laat veel te wensen over. De VS laat zich meer en meer leiden door een beperkte opvatting van eigenbelang. Rusland versterkt zijn positie en mengt zich nadrukkelijk in de aangelegenheden van Europese landen. Ook China manifesteert zich steeds sterker als dominante wereldmacht. Minder landen onderschrijven de mensenrechtennormen. De internationale consensus over bescherming van vluchtelingen erodeert. Conflictpartijen lappen het internationaal humanitair recht ongestraft aan hun laars. Seksueel geweld is steeds vaker onderdeel van een bredere geweldstrategie om 'ongewenste' gemeenschappen te verdrijven. Gebrek aan naleving en instrumenteel misbruik ondergraven de morele geloofwaardigheid van internationale normen.

In veel landen jagen afkeer van de gevestigde politiek, angst voor verlies van eigen cultuur, groeiende ongelijkheid en toenemende ongebondenheid van kiezers het populisme aan. Binnen sociale media krijgen propaganda en desinformatie veel ruimte, vaak ten koste van waarheid en feiten.

Het huidige systeem staat kortom onder druk, terwijl een nieuw systeem nog niet voor handen is. Intussen nemen de dreigingen in aantal en ernst toe. Dat alles roept onzekerheid en verdeeldheid over de toekomst op. In reactie daarop zien we een nostalgische hang naar nationalisme en sterk leiderschap en een neiging om andere mensen buiten te sluiten.

Maar we zien gelukkig ook positieve en hoopvolle reacties, een beweging die juist ingaat tegen de gestage erosie van universele normen en internationale solidariteit. Mensen blijven volharden in hun verlangen naar een vreedzaam, democratisch en menswaardig bestaan. Er komt geen einde aan de volksopstanden tegen repressieve regimes en falende regeringen. Onder jonge generaties tekent zich een nieuw engagement af. De aandacht voor machtsongelijkheid en de participatie van vrouwen in politieke processen neemt toe. Sociale media versterken het mobiliserend vermogen van de civiele samenleving in reactie op klimaatcrisis, ongelijkheid, onrecht, geweld en corruptie.

Conflicten wereldwijd, in cijfers

- ◆ 37 landen in oorlog, waarvan 4 met meer dan 10.000 doden per jaar in 2018
- ◆ 82 landen met politiek geweld met meer dan 25 doden per jaar in 2018
- ◆ 32.102 slachtoffers door explosieve wapens in 2018 o.b.v. Engelstalige mediaberichten
- ◆ 87% stijging wapenhandel met Midden-Oosten in 2014-2018 t.o.v. 2009-2013
- ◆ Ontwikkelingskansen van 2 miljard mensen negatief beïnvloed door fragiliteit, conflict en geweld
- ◆ 1,3 miljoen vrouwen en 760.000 mannen waren tussen 1994-2010 slachtoffer van seksueel geweld in DR Congo
- ◆ Kernwapenstaten investeren \$ 116 miljard in kernwapenproductie
- ◆ Conflict veroorzaakt 80% van de humanitaire nood
- ◆ 95% van de vluchtelingen en ontheemden is afkomstig uit 10 conflictlanden
- ◆ Politieke rechten en burgerlijke vrijheden zijn in 2018 in 68 landen achteruit gegaan, deze negatieve trend tekent zich sinds 2005 elk jaar af

Europa staat weliswaar onder druk, maar de Europese Unie kan zich daardoor ook verbeteren en vernieuwen. Er is een breed levende behoefte aan een Europa dat mensen en hun leefomgeving beschermt. Ondanks, of misschien wel juist door, stagnerende internationale samenwerking ontstaan nieuwe gelegenheidscoalities van staten en maatschappelijke organisaties die samenwerken op specifieke terreinen. En langzaam lijkt er een nieuwe consensus te groeien dat conflictpreventie en aanpak van de grondoorzaken van onrecht, ongelijkheid en uitsluiting en meer prioriteit moeten krijgen.

Tegen de achtergrond van zorgelijke maar ook positieve trends verandert het karakter van gewapende conflicten. We zien dat zich door gebruik van nieuwe technologie, door inzet van robots en autonome wapens, computer- en netwerksabotage een gehele nieuwe vorm van oorlogsvoering aftekent. We zien dat intra-statelijke conflicten internationaliseren door grensoverschrijdende militaire activiteiten van buurlanden of gewapende groeperingen en door geopolitieke competitie. We zien dat statelijk geweld steeds meer samengaat met geweld van niet-statelijke actoren, waarbij politieke en criminele motieven zich met elkaar vermengen. We zien ook een groeiende diversificatie en fragmentatie van niet-statelijke actoren die in klassiek militair opzicht misschien niet sterk maar wel adaptief en mobiel zijn.

De verwachting is dat extremistische groeperingen geweld blijven aanjagen, daarbij dankbaar gebruikmakend van marginalisering (geen of gebrekkige politieke representatie) en uitsluiting (gebrek aan sociaaleconomische ontwikkeling).

De internationale gemeenschap biedt onvoldoende antwoord op het geweld en de schendingen waar burgers onder lijden. De ondersteuning houdt onvoldoende rekening met het gebrek aan legitimiteit van regeringen en vormen van hardnekkige uitsluiting in fragiele en instabiele landen. Internationale militaire interventies lijken geen vat te krijgen op het geweld.

Wat is onze reactie?

De complexiteit van gewapende conflicten neemt toe. Maar de drijfveren blijven gelijk: onrecht, onderdrukking en uitsluiting. De reactie die PAX bepleit bestaat uit handhaving en versterking van democratie en internationaal recht; inperking en regulering van gewapend geweld; en interventies die zich richten op preventie en vredesopbouw.

Onrecht, ongelijkheid en uitsluiting komen scherp naar voren in geschillen over de toegang tot veiligheid en recht. Maar ook in geschillen over de toegang tot land, water en grondstoffen, tot basisvoorzieningen en tot politieke macht en bestuur.

Deze geschillen reflecteren dieperliggende politieke en economische machtsverhoudingen. Dat verklaart waarom hervormingen moeizaam verlopen en weerstand oproepen bij machtshebbers en elites. Daarom is het van belang de veerkracht en invloed van lokale vredeskrachten te versterken. Samen moeten we ons vermogen vergroten om verandering te bewerkstelligen. Dat betekent ook dat we ons actief moeten inzetten tegen economische belangen die profiteren van gewapend conflicten en deze conflicten mede daardoor in stand houden.

We zullen meer dan ooit lokale vredeskrachten moeten verbinden met politieke besluitvorming op nationale en internationale niveaus. We zullen ons daarbij laten leiden door een mensgerichte benadering die zich niet (enkel) laat leiden door nationaal belang, staatsveiligheid en symptoombestrijding maar zich baseert op menselijke waardigheid, 'human security' en een voorkeur heeft voor preventie. We vinden betrokkenheid van gemarginaliseerde bevolkingsgroepen en betekenisvolle participatie van vrouwen en jonge generaties daarbij essentieel. We zullen daarbij de aanpak van ons vredeswerk steeds moeten afstemmen op een context die zich kenmerkt door onzekerheid, complexiteit en voortdurende dynamiek.

Religie, conflict en geweld

Al te vaak horen we de uitdrukking 'religieus geweld'. Het is waar, conflictpartijen gebruiken religie als instrument voor legitimering en mobilisatie. Maar het is ook onze ervaring dat religie en religieuze partners vaak onderdeel zijn van de oplossing. De typering 'religieus geweld' maskeert vaak dieperliggende contextbepaalde oorzaken en motieven van conflicten. Religie blijkt veelal niet de bepalende factor voor de groei van extremistische groeperingen. Simplificaties van de rol van religie is even problematisch als volledige ontkenning van de rol van religie. We zien verder dat de situatie van religieuze minderheden de betrokkenheid van externe partijen beïnvloed. Tegelijkertijd zien we dat de rol van religieuze leiders en de bijdrage van religie aan vredesopbouw onvoldoende onderkend en benut worden.

Wat zijn onze ambities voor PAX?

PAX wil op basis van haar missie en meerwaarde en in reactie op wat er in de wereld gebeurt in samenwerking met partners plannen ontwikkelen en uitvoeren. We hebben voor de komende periode ambities voor PAX als vredesorganisatie (hoofdstuk 4) en strategische doelen voor de programma's van PAX (hoofdstuk 6 en 7). Even belangrijk zijn de organisatorische en financiële randvoorwaarden hiervoor (hoofdstuk 11). Het realiseren van deze ambities, doelen en randvoorwaarden vormen een enorme uitdaging waaraan alle medewerkers en partners bijdragen en waarvoor leiderschap en samenwerking op alle niveaus nodig is.

Versterking van de stem en invloed van vredeskrachten vormt de rode draad in ons vredeswerk in de komende jaren. Als we daaraan willen bijdragen moet PAX een herkenbare voorhoederol spelen die steun krijgt van meer betrokken mensen. Dat vergt een hechte samenwerking met onze partnerorganisaties en achterban, en een inzet voor het versterken van de rol van vrouwen op gebied van vrede en veiligheid.

Daarom zijn dit de ambities die PAX als vredesorganisatie de komende jaren wil realiseren:

- i. **PAX heeft een voortrekkersrol bij het versterken van vredeskrachten** binnen de thema's waarop en de netwerken waarbinnen wij actief zijn. We leveren een zichtbare en herkenbare bijdrage aan het maatschappelijke en politieke debat en weten burgers te mobiliseren voor vrede en versterking van de internationale rechtsorde. Daardoor kunnen we onderwerpen agenderen en oplossingsrichtingen aangeven.
- ii. **PAX speelt een voorhoederol op het gebied van gender, vrede en veiligheid** omdat gendergelijkheid een fundamentele voorwaarde is voor duurzame vrede. PAX past een herkenbare genderbenadering in vredesopbouw toe, levert een kritische bijdrage aan het maatschappelijke debat over gender en conflict en heeft invloed op beleidsvorming en de praktische uitvoering ervan. We maken daarbij gebruik van onze praktische ervaring in en kennis overconflictgebieden.

- iii. **PAX is herkenbaar** voor meer mensen onder het Nederlandse publiek. Mensen herkennen PAX en onze inzet voor het versterken van lokale vredeskrachten die bijdragen aan vreedzame inclusieve samenlevingen. PAX is gekend als een verbindende, bevlogen en deskundige organisatie die in haar communicatie oorzaken van geweld blootlegt en verlangen naar en de inzet voor vrede zichtbaar maakt.
- iv. **PAX verdiept het partnerschap met en zeggenschap van (kern)partners** en maakt de kracht van deze samenwerking meer zichtbaar in advocacy-trajecten en publiciteit.
- v. **PAX heeft een betrokken aanhang die in omvang groeit.** Een meer omvangrijke achterban geeft ons vredeswerk meer slagkracht. We willen daarom onze achterban versterken en verbreden met mensen van alle leeftijden, achtergronden en levensovertuigingen die ons ideaal van een vreedzame inclusieve samenleving delen en zich daarvoor willen inzetten. We willen onze achterban faciliteren in hun bijdrage aan een vreedzame inclusieve samenleving in Nederland en elders in de wereld.

Hoe draagt PAX bij aan vrede?

Het opbouwen van vreedzame inclusieve samenlevingen vergt fundamentele en onomkeerbare veranderingen binnen een samenleving. Deze transformatieve veranderingsprocessen stellen burgers en hun gemeenschappen in staat hun grieven op het gebied van geweld en onrecht meer effectief aan te kaarten. Ze bieden burgers ook de mogelijkheden om als actor ('civic change actor') in hun eigen samenleving actief bij te dragen aan het oplossen en voorkomen van gewelddadige conflicten. Aan deze transformatieve veranderingen willen wij samen met onze partners bijdragen.

- ◆ **Versterking van de vredeskracht van burgers:** een veerkrachtige civiele samenleving is van belang om burgers de kracht en mogelijkheden te bieden om actief bij te dragen aan een vreedzame en inclusieve samenleving. Het vergroten van de politieke ruimte voor burgeractivisme in repressieve situaties is het doel en de randvoorwaarde voor een veerkrachtige civiele samenleving. Een actieve participatie van vrouwen en jonge generaties aan politieke besluitvorming en het aanpakken van ongelijke machtsverhoudingen en genderrollen spelen hierbij een essentiële rol.
- ◆ **Versterking van de sociale cohesie:** een gefragmenteerde samenleving is kwetsbaar voor geweld, vergroot het risico op uitsluiting en verzwakt de basis voor collectieve acties. Daarom is het overbruggen van geschillen tussen vijandige groepen en gemeenschappen en het versterken van verbindende krachten van belang. Een inclusieve benadering die oog heeft voor groepen die uitgesloten en gemarginaliseerd zijn is daarbij essentieel.
- ◆ **Herstel van het sociaal contract tussen burgers en de overheid:** een samenleving waarin de overheid zijn burgers geen toegang geeft tot veiligheid en recht is niet alleen onwenselijk maar ook kwetsbaar voor gewelddadig conflict. Daarom is herstel van het sociaal contract tussen een luisterende en responsieve overheid en burgers van belang. Hierbij is bijzondere aandacht nodig voor bevolkingsgroepen die zich uitgesloten voelen. Daarbij moeten we ook oog hebben voor de verwerking van oorlogsverleden en de toegang tot recht en genoegdoening voor slachtoffers van geweld en mensenrechtenschendingen. Slachtoffers moeten zich gehoord voelen, ook dat is van belang voor het herstel van vertrouwen in de overheid.

De lokale conflictdynamiek en de transformatieve processen die nodig zijn voor een vreedzame inclusieve samenleving worden ook beïnvloed door internationale actoren. We erkennen de rol die de internationale politiek speelt in situaties van oorlog, onrecht en uitsluiting, de Nederlandse politiek is hier ook onderdeel van.

Betekenisvolle participatie van jongeren

VN-resolutie 2250 pleit voor participatie van jongeren in besluitvorming over vrede en veiligheid en voor partnerschappen om jongeren te engageren en te versterken bij preventie en transformatie van conflicten. PAX zoekt al langer meer samenwerking met jongeren binnen onze programma's. Dat is een strategische keuze. We organiseren deze betekenisvolle participatie van jongeren in stedelijke gebieden want stedelijke fragiliteit is even belangrijk als statelijke fragiliteit. We hanteren een drie stappen aanpak: organiseren van activiteiten in de buurt; opbouwen van ervaring en vertrouwen; vergroten van politieke invloed. We willen de komende jaren ervaringen in Tripoli – het project "We love Tripoli" – ook in andere steden organiseren, uiteraard met en door jongeren.

Daarom zet PAX zich in voor een waardengedreven buitenland-politiek, een politiek die idealistisch is in zijn doelstellingen en pragmatisch in zijn uitvoering. Wij willen daarom samen met onze partners en netwerken de negatieve factoren verkleinen die het risico op of de intensiteit van gewapend geweld vergroten. Factoren die bijdragen aan beëindigen van geweld en het oplossen van conflicten willen we versterken.

VERKLEINEN VAN NEGATIEVE FACTOREN:

- ◆ **Regulering en reductie van wapens en illegale of controversiële wapenhandel:** het aanpakken van verboden en/of controversiële wapens draagt bij aan het voorkomen dan wel verminderen van gewapend geweld en onnodig burgerleed.
- ◆ **Regulering van bedrijfsactiviteiten in relatie met gewapende conflicten:** verantwoord ondernemen en voorkomen dat bedrijven profiteren van geweld en schending van mensenrechten dragen bij aan de preventie en reparatie van misstanden.

VERSTERKEN VAN POSITIEVE FACTOREN:

- ◆ **Effectieve bescherming van burgers tegen oorlogsgeweld:** door (internationale) interventies af te stemmen op de lokale veiligheidsprioriteiten en human security belangen van burgers en gemeenschappen kunnen regeringen of internationale veiligheidsactoren, zoals de VN, EU of NAVO, burgers beter beschermen tegen oorlogsgeweld en mensenrechtenschendingen. Dit vergt ook versterking van de naleving van het Internationaal Humanitair Recht als overeengekomen kader om burgers te beschermen tegen oorlogsgeweld.
- ◆ **Vergroting van vredesactivisme en solidariteit in de Nederlandse samenleving:** Solidariteit vanuit de Nederlandse samenleving versterkt de vredeskrachten in conflictgebieden, zowel moreel als praktisch. Door betrokkenheid en solidariteit te organiseren groeit ook het politieke draagvlak voor een waardengedreven buitenlandpolitiek die bijdraagt aan het beëindigen van gewelddadig conflict en het opbouwen van rechtvaardige vrede.

Deze processen werken op elkaar in en versterken elkaar. Samen dragen ze bij aan vreedzame en inclusieve samenlevingen.

Onze visie:
Vrede is mogelijk!

Mensen die deze visie delen vormen samen PAX.

Onze missie:

◆ **beschermen**
van mensen tegen
oorlogsgeweld

◆ **beëindigen**
van gewapend
conflict

◆ **bouwen**
van vreedzame
inclusieve samenlevingen

Hoe doen we dat?
Programma's gericht op:

Inclusieve
vredesopbouw

Bescherming
van burgers

Humanitaire
ontwapening

Business,
mensenrechten
& conflict

Vredesactivisme (NL)

We zijn actief
op verschillende niveaus:

lokaal
nationaal
internationaal

Ons
gereedschap:

Ondersteunen
geweldloos
activisme

Monitoring
en onderzoek

Faciliteren
dialogoog

Beleidsbeïnvloeding
en campagnes

Capaciteitsversterking

Dit versterkt vredeskrachten:

meer stem en invloed van burgers, activisten en partners bij overheden, bedrijven en internationale organisaties zoals de VN.

Internationale gemeenschap
draagt bij aan vrede, handhaaft
mensenrechten en beschermt burgers.

Negatieve invloeden kunnen
voorkomen of verminderd worden.

Internationale solidariteit
met burgers, activisten en partners
die zich inzetten voor vrede.

Resultaat!

Zo creëren we de fundamentele
voorwaarden voor vrede:

Inclusieve
vredeskrachten
versterkt

In staat om
geschillen te
overbruggen

Sociaal contract
tussen overheid en
burgers hersteld

Onder deze voorwaarden
kan een vreedzame inclusieve
samenleving tot stand komen.

Wat zijn de thema's binnen onze vredesprogramma's?

PAX wil bijdragen aan de fundamentele veranderingen die nodig zijn voor het realiseren van vreedzame inclusieve samenlevingen. Dat doen we door onze programma's een thematische focus te geven en daarbinnen strategische doelen te realiseren. De keuze voor deze thema's vloeit voort uit onze missie en onze theorie over het realiseren van vreedzame inclusieve samenlevingen, zoals in hoofdstuk 5 geschetst. Binnen elk thema wil PAX een voorhoede rol spelen als ervaringsdeskundige en themaexpert. De programma's die PAX in samenwerking met haar partners wil uitvoeren hebben een focus op vier thema's:

Inclusieve Vredesopbouw

STRATEGISCHE DOELSTELLING

De stem en invloed van vredeskrachten en de veerkracht en sociale cohesie binnen gemeenschappen zijn versterkt waardoor burgers duurzame toegang hebben tot besluitvorming over veiligheid, recht en genoegdoening, met name waar het gaat om grootschalige mensenrechtenschendingen die gedurende een conflict plaatsvonden.

We beogen met deze strategische doelstelling bij te dragen aan een inclusieve vreedzame samenleving. We doen dat door het versterken van de stem, invloed en krachtenbundeling van vredeskrachten. Door het versterken van de weerbaarheid en inclusiviteit van en sociale cohesie tussen gemeenschappen. En door het vergroten van de duurzame toegang tot besluitvorming, recht en genoegdoening, waar mogelijk in het kader van de ontwikkeling van een democratisch sociaal contract gericht op het voorkomen van een terugval in conflict.

Gender, Vrede en Veiligheid

Gender is cruciaal om de sociale, politieke en economische dynamieken van conflict en veiligheid te begrijpen. Conflict en geweld hebben een verschillende impact op mannen en vrouwen, jongens en meisjes, en de bijbehorende traditionele genderrollen en normen, Ongelijke genderrelaties en machtsverhoudingen kunnen ook drijfveren zijn van conflict.

PAX streeft naar inclusieve en duurzame vredesprocessen en daarbij ook een beter begrip van de complexe relatie tussen gender en andere identiteitsfactoren zoals leeftijd, etniciteit, religie, sociale klasse. We kiezen voor een ruim begrip van gender dat ook mannen en masculiniteiten omvat. Een grondige gendersensitieve conflictanalyse vormt de basis voor ons vredeswerk. Daarnaast hebben we regionale programma's die zich specifiek richten op het versterken van de deelname en de stem van vrouwen in vredesprocessen. Hierbij betrekken we ook actief mannen en jongeren en hebben we aandacht voor de link tussen geweld en masculiniteit.

Samen met onze partners willen we bijdragen aan transformatieve verandering van ongelijke machtsverhoudingen. We oefenen druk uit op beleidsmakers op alle niveaus om de implementatie te bevorderen van de Vrouwen, Vrede, Veiligheid agenda voortvloeiend uit VNVR 1325 en bijhorende resoluties. Tegelijkertijd pleiten we voor een radicale verschuiving van de focus op vrouwen naar meer aandacht voor machtsongelijkheid en de link met gender en geweld. Om hieraan bij te dragen heeft PAX een gender pilot fonds voor innovatieve gender projecten en onderzoek naar de complexe relatie tussen geweld, gender en conflict.

UITDAGINGEN

- ◆ Lokale conflicten zijn vaak verbonden met geopolitieke machtsstrijd, regionale rivaliteiten en de wijze waarop staten internationaal terrorisme bestrijden. We willen daarom strategische verbindingen versterken tussen lokale en (inter) nationale niveaus zodat burgers hun belangen effectief naar voren kunnen brengen.
- ◆ Veel conflicten spelen zich af in gebieden waar de staat zwak, afwezig of betwist is. Die gebieden staan vaak onder controle van (gewapende) niet-statelijke groepen waarop burgers een beroep doen voor hun veiligheid en vredesopbouw. We willen burgers versterken in het zoeken van de dialoog met die groepen zonder dat daarmee de legitimiteit van die groepen onterecht versterkt wordt.
- ◆ Veel machthebbers in fragiele staten, repressieve landen en gewelddadige regio's luisteren niet naar hun burgers. Zij beperken de politieke ruimte voor vredes- en mensenrechtenactivisten. In sommige gebieden wordt het ook voor PAX steeds moeilijker om fysiek aanwezig te zijn. Ook niet-statelijke actoren beperken deze politieke ruimte, vaak door (de dreiging met) geweld. We willen daarom investeren in de veerkracht en legitimiteit van partnerorganisaties en hun capaciteit voor geweldloze actie voor het vergroten van hun politieke ruimte.

- ◆ Om (in een post-conflict situatie) te voorkomen dat oude conflicten telkens weer oplaaien, moet de onderliggende oorzaken van geweld en de grieven die voortkomen uit onverwerkt verleden worden geadresseerd. PAX kiest ervoor om daarbij te werken vanuit het perspectief en de behoeften van de slachtoffers.

BELANGRIJKE ACTOREN

We werken samen met burgers (met extra aandacht voor rol van vrouwen en jongeren) en lokale gemeenschappen, hun leiders en organisaties. Daarnaast richten we ons op nationale regeringen, intergouvernementele instellingen op internationaal en regionaal niveau en waar mogelijk op niet-staatelijke (gewapende) groeperingen.

INTERVENTIES

We versterken de capaciteit van lokale vredeskrachten, onder meer op gebied van geweldloze actie. Lokaal en waar mogelijk nationaal faciliteren we dialoog. Op basis van monitoring en onderzoek versterken we de toegang van burgers en lokale gemeenschappen tot veiligheid, recht en genoegdoening. Waar nodig voeren we samen met onze partners advocacy- en campagne-activiteiten uit waarin we overheden en/of internationale actoren vragen om bij te dragen aan vreedzame en inclusieve samenlevingen.

Humanitaire ontwapening (Humanitarian Disarmament)

STRATEGISCHE DOELSTELLING

We dragen samen met vredeskrachten bij aan het voorkomen van door wapens aangericht menselijk leed en schade aan het milieu, de ontwikkeling en naleving van normen voor de handel in en het gebruik van wapens en we zetten ons in voor genoegdoening van slachtoffers.

Met deze strategische doelstelling dragen we bij aan het voorkomen van en genoegdoening voor het door wapens aangerichte menselijk leed en milieuschade. We doen dat door de effectieve naleving van bestaande, en de ontwikkeling van nieuwe normen voor de handel in en het gebruik van wapens te bepleiten. We richten ons daarbij op wapens die door hun aard of inzet geen onderscheid maken tussen combattanten en burgers, bijdragen aan schendingen van het internationaal humanitaire recht en mensenrechten en een obstakel vormen voor het realiseren van vreedzame en inclusieve samenlevingen.

UITDAGINGEN

- ◆ Er tekenen zich nieuwe ontwikkelingen af die de aard en de methode van oorlogsvoering fundamenteel kunnen veranderen. Door de snelle groei in mogelijkheden op gebied van kunstmatige intelligentie, dataverwerking en cyberoorlog zullen de snelheid en de anonimiteit van oorlogen ingrijpend wijzigen. We zullen de ethische, politieke, militaire en juridische bezwaren die gepaard gaan met de ontwikkelende wapentechnologie blijven monitoren en aankaarten. Tegelijkertijd blijven ook de dreiging van nucleaire massavernietiging, het gebruik van conventionele wapens en de ontwikkeling van nieuwe wapensystemen onze inzet vragen.

Klimaatcrisis

Klimaatverandering is van invloed op de human security van iedereen, maar bedreigt in het bijzonder de meest kwetsbare burgers en gemeenschappen, vooral in fragiele staten en gewelddadige regio's. Klimaatverandering kan in het bijzonder de toegang tot (het recht op) basisvoorzieningen, zoals schoon drinkwater, bemoeilijken. Klimaatverandering versterkt al aanwezige spanningen, katalyseert geweld en bedreigt vredesopbouw. De effecten van klimaatverandering zullen onderdeel zijn van onze conflictanalyses. We zullen onze kennis over de nexus klimaat-conflict versterken. En binnen programma's zullen we waar nodig samenwerking zoeken met bondgenoten die beschikken over complementaire kennis en ervaring op gebied van klimaatverandering.

- ◆ Internationale samenwerking en overeengekomen normen vergen blijvende zorg en aandacht. Veel burgers raken slachtoffer van gewapend geweld, zonder dat hier altijd transparantie, verantwoording en genoegdoening namens verantwoordelijke staten voor is. We zullen dit in samenwerking met internationale netwerken en coalities aan de kaakstellen.
- ◆ De voortgang van onderhandelingen over ontwapening is sterk afhankelijk van de politieke bereidheid om tot een overeenkomst te komen. We zullen met gelijkgezinde landen en andere actoren middels onderzoek en campagnes bijdragen aan verdere regulering en/of verbod van wapens die door hun aard of gebruik strijdig zijn met het internationaal recht. Wij zullen de politieke onwil om voortgang te boeken in onderhandelingen benoemen en stigmatiseren.
- ◆ Ons mandaat om staten aan te spreken op de humanitaire impact van wapens en wapenhandel wordt mede bepaald door de betrokkenheid van partners in conflictgebieden. Dit willen we zichtbaar maken en versterken waar dat nodig is. De gevolgen van wapens en wapenhandel op burgers en hun gemeenschappen willen we tevens zichtbaar maken door de inzet van innovatieve onderzoeksmethoden.
- ◆ Ontwikkeling en productie van wapens vergen investeringen. We spreken de financiële sector aan op hun verantwoordelijkheid om bij te dragen aan normhandhaving op het gebied van verboden en controversiële wapens en wapenhandel. Bovendien mobiliseren we (de stakeholders van) de financiële sector en onze achterban om zich uit te spreken voor ethisch verantwoord investeren.

BELANGRIJKE ACTOREN

We richten ons zowel op overheden en multilaterale instellingen als ook op wapenproducenten en hun investeerders. Daarnaast werken we in internationale netwerken en coalities en zoeken we connecties met partnerorganisaties in landenprogramma's die de humanitaire impact van verboden en controversiële wapens ervaren.

INTERVENTIES

We monitoren en onderzoeken de investeringen in, productie van, handel in en inzet van wapens en ondernemen op basis daarvan advocacy en campagne-initiatieven, vaak in samenwerking met internationale netwerken.

Bescherming van burgers (Protection of Civilians)

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Vredeskrachten zijn versterkt en hebben daardoor meer effectieve invloed op de ontwikkeling en naleving van 'Protection of Civilians'-normen door nationale en internationale veiligheidsactoren. Met deze strategische doelstelling willen we bijdragen aan de bescherming van de bevolking in conflictgebieden door het versterken van de stem en invloed van burgers op de integratie van het veiligheidsperspectief van burgers en hun gemeenschappen in de interventies van nationale en internationale veiligheidsactoren.

Interventiorepertoire

Voor het realiseren van onze strategische doelstellingen maken we gebruik van beproefde instrumenten:

- ◆ Monitoring en onderzoek
- ◆ Advocacy en campagnes
- ◆ Faciliteren van dialoog
- ◆ Capaciteitsversterking
- ◆ Faciliteren van geweldloze actie

UITDAGINGEN

- ◆ De toegenomen aandacht voor 'Protection of Civilians' vertaalt zich niet in een meer effectieve bescherming van burgers in conflictgebieden. Beleid vertaalt zich nog lang niet in de praktijk en er is weinig transparantie als het gaat om het aantal burgerslachtoffers ten gevolge van internationale militaire missies. Het gebrek aan politieke wil is hier mede debet aan. We willen de invloed van burgers en hun gemeenschappen op besluitvorming en beleid inzake hun veiligheid vergroten. Samen met hen blijven we benadrukken dat geloofwaardigheid en effectiviteit van interventies op gebied van veiligheid staat of valt met de bescherming van burgers en transparantie over de directe gevolgen van militaire acties.

BELANGRIJKE ACTOREN

We werken vooral samen met burgers en hun gemeenschappen, hun prioriteiten en belangen staan immers centraal. Daarnaast zoeken we samenwerking met veiligheidsactoren (krijgsmachten) op nationaal niveau en bij multilaterale instellingen zoals de VN en de NAVO.

INTERVENTIES

We richten ons op het vergroten van de politieke wil om internationale missies met een 'Protection of Civilians' mandaat effectiever in te zetten en uit te voeren. PAX draagt bij aan kennis over 'Protection of Civilians' in de praktijk (onder andere door trainingen te geven aan diverse veiligheidsactoren en/of door (veld-)onderzoek) en pleit bij internationale en nationale actoren voor een effectief beleid en praktijk. Hiernaast richten we ons middels human security surveys op het monitoren van de veiligheid in conflictregio's in het perspectief van burgers en hun gemeenschappen. Op basis daarvan faciliteren we dialoog tussen burgers en veiligheidsactoren en beïnvloeden we beleid van overheden en multilaterale organisaties door advocacy.

Business, mensenrechten & conflict

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Vredeskrachten en hun effectieve invloed op de ontwikkeling en naleving van mensenrechtenstandaarden door bedrijven werkzaam in conflictgebieden zijn versterkt.

Met deze strategische doelstelling willen we bijdragen aan het voorkomen en herstel van mensenrechtenschendingen door bedrijven in conflictgebieden. We doen dat door het versterken van de stem en invloed van slachtoffers in hun strijd voor waarheid en genoegdoening en middels de ontwikkeling en naleving van mensenrechtenstandaarden door bedrijven en overheden.

UITDAGINGEN

- ◆ Bedrijven zijn belangrijk voor economische ontwikkeling als positieve bijdrage aan vrede, maar in conflictgebieden is er weinig transparantie over misstanden waar ondernemingen aan bijdragen of verdienen. Due diligence blijft vaak vrijblijvend of geheel achterwege terwijl slachtoffers van misstanden moeilijk toegang krijgen tot recht en genoegdoening. We willen door onderzoek naar en publiciteit over ernstige cases impact realiseren voor lokale gemeenschappen in conflictregio's en bijdragen aan systeemveranderingen.

Tegenbeweging in Europa

Europa als vredesproject ligt onder vuur. De opkomst van nationaal extremisme bedreigt Europa van binnenuit. Maar er komt ook een tegenbeweging op gang, vooral onder jonge generaties. Zij willen in een beter Europa investeren. Participatie van burgers in Europa versterkt de legitimiteit van een gemeenschappelijke Europese politiek voor grensoverschrijdende uitdagingen. PAX is een Europese vredesbeweging. We voelen een verantwoordelijkheid om bij te dragen aan deze tegenbeweging, aan een sterker Europa als waardengemeenschap. We zullen daarom de mogelijkheden verkennen om samen met gelijkgezinde organisaties het Europese vredesproject te versterken.

- ◆ Principes over ondernemen en mensenrechten zijn voor verbetering vatbaar, niet afdwingbaar en de impact voor burgers en gemeenschappen in conflictgebieden blijft beperkt. Ook moeten de convenanten die vanuit de Nederlandse regering met risicovolle bedrijfssectoren gesloten zijn zich nog bewijzen. We zullen de focus vooral leggen op het vertalen van bestaande afspraken met bedrijven in concrete verbeteringen met impact in gewelddadige regio's. Financiële instellingen hebben daarbij onze speciale aandacht. Concrete cases kunnen daarbij als hefboom fungeren om veranderingen op systeemniveau te realiseren. De ontwikkeling van mensenrechtenstandaarden op internationaal niveau is vaak een langdurig proces met niet zelden een geringe impact op de toepassing van die standaarden. Onze inzet met betrekking tot de verdere ontwikkeling van mensenrechtenstandaarden op internationale niveau wordt daarom bepaald aan de hand van de verwachting van wat het op afzienbare tijd oplevert aan extra druk op het verantwoord ondernemen van bedrijven.

BELANGRIJKE ACTOREN

We richten ons primair op Nederlandse of Europese bedrijven die bijdragen aan, gelinkt zijn met of profiteren van geweld en mensenrechtenschendingen. Ook spreken we investeerders, beleggers, brancheorganisaties en overheden aan van landen waar deze bedrijven gevestigd zijn. We werken samen met lokale gemeenschappen die toegang tot recht en genoegdoening zoeken.

INTERVENTIES

We monitoren en onderzoeken economische en financiële relaties die bijdragen aan of gelinkt zijn met schendingen van mensenrechten. Waar mogelijk voeren wij dialoog en starten we advocacy en campagne-initiatieven.

Wat is ons geografisch bereik?

Wij werken als vredesorganisatie in conflictregio's die zich kenmerken door fragiliteit en repressie, waar sprake is van systematische repressie, fragiele instituties, schending van mensenrechten en de dreiging met gewapend geweld. Leidend motief voor onze betrokkenheid vormt het gebrek aan human security voor burgers en hun gemeenschappen.

In Afrika zijn we actief in conflictregio's de Hoorn van Afrika, de Grote Merenregio en de Sahel. In het Midden-Oosten werken we vooral in Irak, Syrië, Libanon, Israël en Palestina. In Latijns-Amerika werken in het bijzonder in Colombia. In Europa werken wij in de Westelijke Balkan en Oekraïne. Daarnaast zijn we actief in Nederland en in Brussel en New York voor ons werk richting de EU en de VN.

Ons vredeswerk in regio's in de nabijheid van Europa biedt mogelijkheden voor beïnvloeding van het geïntegreerde buitenlandbeleid van Nederland en het gemeenschappelijke buitenland- en veiligheidsbeleid van Europa.

In reactie op internationalisering van conflicten kiezen we waar mogelijk voor een regionale aanpak van onderzoek en advocacy op specifieke topics. Zo kunnen we samen met partners meer impact realiseren bij de Europese Unie en andere regionale intergouvernementele instituties.

Wat kunnen we samen doen voor een vreedzaam inclusief Nederland?

PAX wil als vredesbeweging ook actief zijn in de Nederlandse samenleving. We willen onze inzichten en betekenisvolle verhalen uit conflictgebieden delen. Daarmee dragen we eraan bij dat de hoop op vrede levend blijft in een tijd van toenemende verdeeldheid en groeiende tegenstellingen. Daarmee keren we ons tegen het zich terugtrekken op kortzichtig eigenbelang die de dreiging van geweld en de kans op oorlog doet groeien. Tegelijkertijd moet duidelijk zijn dat het bevorderen van vrede concrete consequenties heeft voor de Nederlandse en de Europese politiek. Een vredesbeweging moet de steun hiervoor zichtbaar maken en mensen gelegenheid bieden hun verlangen naar vrede te vertalen in concrete acties. Daarom ondersteunen we onze lokale Ambassades voor Vrede en andere lokale initiatieven die de verbindende krachten in onze samenleving versterken.

Het IKV-bestuur en de Pax Christi ledenraad dragen bij aan het moreel beraad over vredesvraagstukken en het vitaal houden van onze relatie met kerken en achterban als onze opdrachtgevers. PAX wil lokale vredeskrachten in Nederland versterken, zij leveren een bijdrage aan een vreedzame inclusieve samenleving in Nederland. Dit zijn de hoofdlijnen van onze programmatische aanpak:

STRATEGISCHE DOELSTELLING

Vredeskrachten zijn versterkt en dragen daardoor effectiever bij aan een groeiende en meer zichtbare solidariteit tussen burgers met verschillende culturele en religieuze achtergronden in Nederland.

Met deze strategische doelstelling beogen we een bijdrage te leveren aan onze vredesopdracht in Nederland. We doen dat door te zoeken naar vredeskrachten in onze eigen samenleving die weerstand willen bieden tegen het klimaat van polarisatie en uitsluiting en willen bijdragen aan dialoog en verbinding met gemeenschappen met verschillende achtergronden.

UITDAGINGEN

- ◆ Mensen ervaren breuklijnen in de Nederlandse samenleving tussen autochtone Nederlanders en Nederlanders met een migratieachtergrond en een andere religie. De issues die hier spelen hangen samen met discriminatie en intolerantie. We bewaken normen, overbruggen breuklijnen en laten daarmee zien dat het anders kan.
- ◆ Het debat over islam, migratie en terrorisme is sterk gepolariseerd. Polarisation komt echter voort uit een bredere onderstroom die zijn voeding vindt in afkeer van de politieke elite, angst voor verlies aan cultuur en identiteit door migratie, groeiende ongelijkheid en toegenomen ongebondenheid van kiezers. We zoeken naar passende frames die mensen insluiten en niet buitensluiten.
- ◆ De komst van nieuwe vluchtelingen heeft spanningen in de samenleving opgeroepen. Maar de komst van vluchtelingen bracht ook een fenomeen aan het licht: er melden zich duizenden vrijwilligers en er is een grote groep burgers die zich wel betrokken voelt maar zich niet herkent in gepolariseerde posities in het debat. We willen de verbindende krachten in de samenleving versterken.

BELANGRIJKE ACTOREN

We richten ons op lokale initiatieven van burgers en groepen met diverse culturele en/of religieuze achtergronden. Uiteraard spreken we daarbij ook lokale kerken aan en onze achterban van Ambassades voor Vrede. Daarnaast zoeken we actief naar nieuwe doelgroepen.

INTERVENTIES

We proberen met beproefde activiteiten tijdens de Vredesweek en daarbuiten de veranderkrachten te versterken en meer zichtbaar te maken. We reiken capaciteiten en modellen aan voor dialoog en verbinding. We benutten mogelijkheden om lokale veranderkrachten ook landelijk zichtbaar te maken. Waar mogelijk streven we naar institutionele verankering van lokale dialoog.

Wie zijn de partners van PAX?

I KV en Pax Christi vormen onze moederorganisaties. PAX laat zich door deze representanten van onze achterban aanspreken op onze missie en hoofdlijnen van beleid. Daarnaast participeren we in het internationale netwerk van Pax Christi Internationaal waarin wereldwijd ruim 120 internationale Pax Christi secties en vredesorganisaties samenwerken.

PAX werkt met gelijkgezinde partijen aan het realiseren van gedeelde doelen. We maken daarbij onderscheid tussen **alliantiepartijen**, bondgenoten en partnerorganisaties. Amnesty International Nederland is een alliantiepartij van PAX. Samen vormen we de alliantie 'Freedom from Fear'. Deze alliantie participeert, uiteraard met behoud van onze onafhankelijkheid, in het Strategisch Partnerschap 'Samenspraak en Tegenspraak' van het Ministerie van Buitenlandse Zaken in Nederland. PAX werkt verder intensief samen met **bondgenoten**, waaronder netwerkpartners die binnen internationale coalities samenwerken op specifieke onderwerpen.

De Nobelprijswinnaar ICAN, met PAX als drijvende kracht binnen het bestuur, is daarvan een sprekend voorbeeld. Maar we werken ook samen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten op gebied van lokaal bestuur en met Impunity Watch op gebied van het aanpakken van schendingen van mensenrechten en situaties van straffeloosheid.

PAX is actief lid van deze campagnes en bewegingen

In conflictgebieden werken we samen met zo'n 100 lokale **partnerorganisaties**. PAX laat zich bij het aangaan van en binnen de samenwerking met partnerorganisaties leiden door **partnerschappprincipes** die de kwaliteit van onze relatie en samenwerking bepalen:

- ◆ We werken vanuit gedeelde visie en waarden;
- ◆ We bouwen op onderling vertrouwen en solidariteit;
- ◆ We respecteren elkaars autonomie en onafhankelijkheid;
- ◆ We werken complementair samen aan gemeenschappelijke doelen;
- ◆ We verdelen onze rollen en verantwoordelijkheden;
- ◆ We garanderen wederkerige verantwoording aan elkaar en aan stakeholders;
- ◆ We zijn bereid om van elkaar te leren om zo ons werk te verbeteren.

We werken met kernpartners waarmee PAX vaak al een langdurige relatie onderhoudt. Zij kunnen bogen op legitimiteit en capaciteit en zijn een autoriteit op hun terrein. Met projectpartners werkt PAX veelal projectgebonden samen. Solidariteit blijkt uit lange samenwerkingsrelaties met (kern) partners en geduldige presentie van PAX in conflictregio's, ook in tijden van tegenslag wanneer directe resultaten lijken uit te blijven. De samenwerking met partnerorganisaties in repressieve en gewelddadige regio's is zeer uitdagend door de volgende factoren:

- ◆ **Geweld en onderdrukking**
We zien dat leven onder geweld en onveiligheid grote invloed heeft, zowel op de wijze waarop partnerorganisaties opereren en leren, als op het welzijn van hun medewerkers (trauma). Gemarginaliseerde bevolkingsgroepen zijn kwetsbaar voor geweld en ontheemding. Hun organisaties zijn vaak fragiel. Escalatie van geweld dwingt tot bijsturen van activiteiten en middelen.
- ◆ **Politieke fragmentatie en machtsstrijd**
In samenlevingen waar gewapende groepen actief zijn en straffeloosheid heerst kunnen partnerorganisaties doelwit van geweld zijn. Het is risicovol om activiteiten te ondernemen die machthebbers als bedreiging ervaren. Inperking van de politieke ruimte kan de effectiviteit van partnerorganisaties beperken. Partnerorganisaties met een sterke legitimiteit zijn hiervoor minder kwetsbaar.
- ◆ **Verdeelde samenlevingen**
Binnen verdeelde samenlevingen kunnen partnerorganisaties bijdragen aan sociale cohesie. Religieuze of etnische identiteit vormen vaak een factor in de conflictdynamiek. Dit biedt mogelijkheden maar ook beperkingen voor partnerorganisaties met een eigen identiteit. Vaak zijn verbindingen met alle actoren in het conflict en met internationale partijen noodzakelijk.
- ◆ **Internationale betrokkenheid**
Internationale actoren maken ook onderdeel uit van de conflictdynamiek. Hun betrokkenheid komt vaak voort uit eigenbelang; denk aan handel, migratie, terrorismebestrijding, geopolitieke macht. We zien vaak dat dit tot het uiteenlopen van lokale en internationale belangen leidt.

Partners

PAX werkt in het veld samen met een brede waaier van partners: lokale NGO's, gemeenschapsorganisaties, informele groepen en ook individuele activisten. Enkele voorbeelden: In Afrikaanse landen trekken we vaak op met kerkelijke partijen, die sterk geworteld zijn in samenleving, zoals de 'Justice and Peace Committees' van bisdommen in Zuid-Soedan. In Colombia werken we samen met Humanas, een expert organisatie op gebied van seksueel en gender-gerelateerd geweld. In Libanon werken we met de jongerenorganisatie 'We love Tripoli' aan activisme op gebied van sociaalculturele en milieu gerelateerde onderwerpen. In veel gevallen is de samenwerking gericht op diversiteit en inclusiviteit. Dat wil zeggen: het zo breed mogelijk mobiliseren en betrekken van verschillende groepen in de samenleving bij lokale vredesinitiatieven.

Mede door deze factoren vormt de samenwerking op basis van partnerschappprincipes soms een enorme uitdaging. Door geweld en onderdrukking kunnen partnerorganisaties institutioneel kwetsbaar zijn en daarmee afhankelijk blijven. Geweld kan partnerorganisaties onderling verdelen, het komt voor dat partnerorganisaties niet langer bereid zijn met elkaar samen te werken. Repressie en geweld kunnen de fysieke veiligheid van partnerorganisaties bedreigen waardoor PAX niet openlijk met hen kan samenwerken. En de wederkerigheid en gelijkwaardigheid die wij voorstaan kunnen onder druk komen te staan door accountability-eisen die van toepassing zijn voor PAX en daarmee voor onze partnerorganisaties.

Toch laten we ons in onze samenwerking leiden door onze partnerschappprincipes. PAX ziet zichzelf niet primair als donor en ziet lokale partnerorganisaties niet als uitvoerders maar als actoren met wie wij samenwerken aan vrede. Het onderlinge vertrouwen, het samen optrekken en het gedeelde engagement vormen de ingrediënten van ons partnerschap. Dat betekent ook dat we elkaar aanspreken op misbruik van macht en ongewenst gedrag.

In de praktijk krijgt partnerschap vorm door:

PARTNERPANELS

We werken wederkerig samen aan gemeenschappelijk conflictanalyses, strategievorming en aan de ontwikkeling, monitoring en evaluatie van programma's. De partnerpanels vormen het platform waarbinnen we samen met onze kernpartners streven naar gedeelde besluiten en gemeenschappelijke benaderingen op het niveau van programma's binnen samenhangende regio's. De mogelijkheden hiervoor zijn mede afhankelijk van regionale omstandigheden en de factoren die daarbinnen spelen.

GEMEENSCHAPPELIJKE ADVOCACY

We ontwikkelen en implementeren samen met partnerorganisaties een advocacy-agenda en daarop gebaseerde strategieën. Vanwege politieke risico's en veiligheidsrisico's zullen partnerorganisaties geregeld alleen achter de schermen betrokken zijn.

LEERTRAJECTEN

We participeren samen met partnerorganisaties in gemeenschappelijke leertrajecten om onze effectiviteit te verbeteren.

Welke factoren bepalen het succes van PAX?

Met interventies gericht op conflicttransformatie en vredesopbouw kunnen we positieve outcomes realiseren voor mensen in fragiele en gewelddadige contexten. Onze bijdrage aan de outcomes neemt toe door beproefde succesfactoren te integreren in onze aanpak. Daarmee vergroten we de kwaliteit van onze programma's en verhogen we de kans op succes.

Dit zijn de factoren die kenmerkend zijn voor de aanpak van PAX:

CONFLICTANALYSE

- ◆ We dragen zorg voor een gedegen **gendersensitieve conflictanalyse** en de regelmatige bijstelling daarvan. Het **perspectief van burgers en hun gemeenschappen** is uitgangspunt van analyse.
- ◆ We hebben zowel **oog voor lokale als voor internationale/systemische dimensies** van conflictdynamiek en het bijbehorende politiek-economische krachtenveld.

INTERVENTIES

- ◆ We **schakelen strategisch tussen niveaus** (de niveaus van lokale gemeenschappen; civiele samenleving; politieke besluitvormers op nationaal en internationaal niveau; bedrijven en waardeketen).
- ◆ We richten ons op het **versterken van de stem en invloed van burgers** en hun gemeenschappen binnen politiek-economisch processen en structuren (claim making capacity).
- ◆ We richten ons werk op **structurele en inclusieve transformatieve veranderingen** – ook met betrekking tot gender en ongelijke machtsrelaties - door middel van doelgerichte en beproefde veranderingstheorieën (Theories of Change) en interventies.
- ◆ We borgen **flexibiliteit in onze interventies** om recht te doen aan de complexe omgeving waarin PAX werkt (adaptive planning). Het testen van onze vooronderstellingen en het monitoren van resultaten (outcomes) zijn integraal onderdeel van onze interventies.

ENGAGEMENT

- ◆ We **engageren ons op een inclusieve wijze met burgers en hun gemeenschappen** alsook met overheden en multilaterale organisaties die belang hebben bij vrede.
- ◆ We **werken en leren samen met partnerorganisaties** op basis van gedeelde visie en waarden. Een strategische selectie van en lange termijn engagement met partners is essentieel voor de structurele veranderingen die we nastreven.
- ◆ We **werken samen in allianties en met bondgenoten in netwerken en coalities** op basis van gezamenlijke doelstellingen om bereik en invloed van PAX en onze partnerorganisaties te vergroten en toegang te krijgen tot nieuwe kennis en kunde.

MOBILISATIE

- ◆ We **versterken de capaciteit van burgers**, hun gemeenschappen en onze partners voor geweldloos activisme, in het bijzonder door vrouwen en jonge generaties.
- ◆ We zorgen dat onze **advocacy en campagnes steeds zichtbaar door burgers en hun gemeenschappen gedragen** worden (legitimiteit) en op feiten gebaseerd zijn (evidence based).
- ◆ We zijn **innovatief en vernieuwend bij het versterken van de stem en invloed van burgers** en hun gemeenschappen in de context van krimpende politieke ruimte voor activisme.

Deze factoren voor succes staan centraal in ons intercollegiale gesprek over de kwaliteit van ons vredeswerk. Ze dragen bij aan de reflectie op de kwaliteit van onze programma's tijdens ontwerp en uitvoering. We zullen deze factoren voor succes gaandeweg blijven aanscherpen en vernieuwen.

Wat vraagt dat van onze organisatie?

We moeten voor het realiseren van onze ambities en strategische doelstellingen ook investeren in de organisatorische en financiële randvoorwaarden. De komende jaren willen we vooral de volgende aspecten onze organisatie verder ontwikkelen:

- ◆ **Gericht innoveren:** Om de toegang van burgers en gemeenschappen tot vrede en recht te vergroten werkt PAX aan vernieuwing van haar interventies. De komende jaren willen we innovatie mogelijkheden verkennen op drie terreinen die nauw met elkaar samenhangen:
 - ◆ Open source-onderzoek naar humanitaire impact van geweld
 - ◆ Onderzoek naar financiële dimensies van geweld en onrecht
 - ◆ Strategisch procederen voor toegang tot rechtWe willen door samenwerking met andere partijen nagaan of we deze interventies breder kunnen toepassen binnen ons vredeswerk. Ons doel is het versterken van lokale vredeskrachten en realiseren van systeemveranderingen binnen de thema's waarop PAX actief is.

- ◆ **Emergent leren:** PAX versterkt de reflectieve praktijk. We doen dat vanuit de overtuiging dat de weg naar vrede een complex veranderingsproces is waarvan het pad niet vastligt terwijl er tegelijkertijd wel overeenkomsten zijn in de manier waarop wij de vrede dichterbij kunnen brengen. Om de reflectieve praktijk te versterken introduceert PAX emergent leren: een kader waarbinnen teams leervragen en reflectieve methoden gebruiken om gezamenlijk tot nieuwe inzichten te komen. PAX kiest er nadrukkelijk voor emergent leren ook te integreren in de samenwerking en het samen leren met partnerorganisaties. Ons doel is om door reflecteren betere acties en resultaten te realiseren.

- ◆ **Adaptieve planning binnen vredesopbouw:** we kunnen de complexe processen die onderdeel zijn van ons vredeswerk niet met een in steen gehouwen planning aanpakken. We willen ons vredeswerk uitvoeren in nauwe samenwerking met partnerorganisaties en lokale gemeenschappen in een inductief proces van leren en aanpassen. Ons doel is het vergroten van ons vermogen om dynamische verandering en complexiteit te begrijpen en er adaptief op te reageren. Dat stelt eisen aan de wijze waarop we ons werk plannen, monitoren, bijsturen en verantwoorden.

Verbonden met PAX

Het is belangrijk dat medewerkers binnen PAX regelmatig zo met elkaar spreken, dat de samenhang binnen ons vredeswerk in beeld blijft en we de ziel van PAX uitdrukken en beleven in woorden, beelden en verhalen. We vinden het belangrijk dat iedere medewerker zich vanuit haar of zijn positie onderdeel voelt van een gedeelde visie. We vinden het verder belangrijk dat alle collega's ervaren dat zij of hij een betekenisvolle bijdrage levert aan PAX die door de andere medewerkers wordt gewaardeerd. Tegelijkertijd is het van belang dat medewerkers en hun bijdragen steeds onderdeel zijn van en verbonden zijn met het verhaal van PAX.

- ◆ **Overtuigend en transparant verantwoorden:** we willen ons vredeswerk met meer aandacht voor de impact van onze interventies op het leven van mensen verantwoorden. Dat vergt meer aandacht voor de kwalitatieve en verhalende dimensie binnen onze monitoring, evaluaties en rapportages. Ons doel is het overtuigend en transparant verantwoorden van de resultaten en de betekenis van ons vredeswerk voor de mensen waarvoor en waarmee wij werken. In onze verantwoording zullen we ook helder zijn over onze beperkingen en tegenslagen.
- ◆ **Duurzame inzet en welzijn medewerkers:** we willen bij de inzet van onze medewerkers zo optimaal mogelijk gebruikmaken van de kwaliteit en ervaring van mensen. Dat vergt aandacht voor persoonlijke ontwikkeling maar ook zorg voor een gezonde balans tussen werk en leven en een reflectieve professionaliteit om eigen werk te verbinden aan onze visie op en de betekenis van het vredeswerk. We streven verder naar inzet van de juiste persoon op het juiste moment op de juiste plek op een wijze die past bij onze centrale waarden. Verder streven we ernaar om onze vredesorganisatie duurzaam te organiseren. Ons doel is dat alle medewerkers geïnspireerd, gemotiveerd en duurzaam kunnen bijdragen aan vrede.

Naast een adequate organisatorische ondersteuning vergt ons vredeswerk ook passende financiële randvoorwaarden. De komende jaren willen we ons inzetten voor:

- ◆ **Omvang organisatie:** We willen de organisatie qua aantal medewerkers consolideren op ongeveer de gemiddelde omvang in de periode 2016-2020, uiteraard afhankelijk van beschikbare financiële middelen. Een verdere significante vergroting van de organisatie vinden we uit oogpunt van wendbaarheid en beheersbaarheid niet wenselijk. We zoeken een goede balans tussen stabiliteit en flexibiliteit door strategische personeelsplanning (de juiste persoon op het juiste moment op de juiste plaats) op een wijze die past bij onze kernwaarden menselijke waardigheid en solidariteit en een zo gelijkmatig mogelijk inzet van beschikbare middelen.

- ◆ **Omvang en inzet van middelen:** Om onze missie en strategische doelen te kunnen realiseren zetten we in op een geleidelijke groei van de totale financiële middelen. We streven naar een goede balans tussen personeelskosten en activiteitenkosten, zodat er voldoende budget beschikbaar is voor partners en andere activiteitenkosten en we meer impact kunnen realiseren. Groei van financiële middelen zullen we primair daarvoor benutten.

- ◆ **Fondsenwerving:** We blijven voor de financiering van ons vredeswerk in belangrijke mate afhankelijk van steun van de Nederlandse overheid. We streven naar groei aan inkomsten uit andere bronnen, waarbij we kansen willen pakken om significant extra middelen te vinden voor nieuwe, ambitieuze projecten. Ook willen we beschikken over meer vrij besteedbare middelen voor flexibiliteit en financiering van moeilijk te financieren projecten. Daarnaast zullen wij, waar mogelijk, de fysieke en digitale veiligheid en geestelijk welzijn van onze partners een vast onderdeel maken van de aanvragen voor financiering van projecten. Dat betekent dat we onze inzet om te werven onder particuliere en institutionele donoren nog verder zullen verhogen.

Hoe monitoren we het Strategisch Kader?

We zullen periodiek reflecteren op realisering van onze ambities en strategische doelstellingen en vervulling van randvoorwaarden daarvoor. Onze focus ligt dan op de volgende vier domeinen:

- ◆ **De wereld om ons heen:** actualiteit en aannames
We zullen periodiek onze contextanalyses vernieuwen en aanvullen met onderzoek en analyses van conflictrelevante geopolitieke en beleidsmatige ontwikkelingen. Dat stelt ons in staat de relevantie van ons werk te toetsen en waar nodig onze strategie aan te passen.
- ◆ **Onze organisatie:** meerwaarde, ambities en randvoorwaarden
In het Strategisch Kader zijn de doelen van PAX als organisatie omschreven als een combinatie van meerwaarde, ambities en randvoorwaarden. We kunnen daarin de volgende toetsbare aspecten herkennen die kenmerkend zijn voor de ontwikkeling van PAX de komende jaren:
 - ◆ Leiderschap en profiel (in het versterken van vredeskrachten en op gebied van gender, vrede en veiligheid)
 - ◆ Herkenbaarheid, bekendheid en achterban
 - ◆ Leren en innoveren
 - ◆ Kwaliteit en verantwoorden
 - ◆ Inzet en welzijn medewerkers
 - ◆ Omvang en diversificatie van inkomsten

Voor deze aspecten zullen we (kwantitatieve en kwalitatieve) indicatoren, targets en leervragen ontwikkelen die de basis vormen voor toetsing en reflectie.

- ◆ **Onze Programma's:** strategische doelstellingen en programmakwaliteit
Het Strategisch Kader formuleert voor onze programma's strategische doelen en succesfactoren. De volgende aspecten vormen de basis voor regelmatige toetsing en reflectie:
 - ◆ Kwaliteit van het programmaontwerp
 - ◆ Realisatie van strategische doelstellingen op organisatie, programma- en project niveau
 - ◆ Relevantie van onze veranderingstheorieën

Op basis van toetsing en reflectie kunnen we de programmastrategie en doelen bijstellen. We doen dat met input van partners en op programma- en organisatieniveau.

- ◆ **Onze Partners:** capaciteit en partnerschap
Het Strategisch Kader benoemt ambities en principes in relatie tot partnerschappen. De volgende aspecten zullen we onderwerpen aan reflectie en toetsing:
 - ◆ Capaciteitsontwikkeling
 - ◆ Kwaliteit Partnerschap-relatie

Op basis van de reflectie stellen we lange termijn ambities bij en jaarlijkse targets en leervragen vast. Toetsing en reflectie start op het niveau van partnerorganisaties en ontwikkelt zich verder via programmaniveau tot organisatieniveau.

Sint Jacobsstraat 12
3511 BS Utrecht
The Netherlands

www.paxforpeace.nl
info@paxforpeace.nl
+31 (0)30 233 33 46

P.O. Box 19318
3501 DH Utrecht
The Netherlands